

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА НОВИ ГРАД

АНКЕТА

„СТАВОВИ ПРИВРЕДНОГ СЕКТОРА О УСЛОВИМА ПОСЛОВАЊА,
ЗАДОВОЉСТВУ УСЛУГАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ, ДОСТУПНОСТИ И
КВАЛИТЕТУ КОМУНАЛНИХ УСЛУГА И ПОТРЕБА ЗА РАДНОМ СНАГОМ
ЗА 2021. ГОДИНУ

Нови Град, децембар, 2021. године

САДРЖАЈ:

1. Увод	2
1.1. Сврха истраживања	2
1.2. Методологија.....	2
1.3. Профил анкетираних привредних субјеката	2
2. Услови пословања на локалном нивоу	3
2.1. „Који су по Вама најважнији фактори пословног окружења?“	3
2.2. „Које су по Вашем мишљењу негативне околности за пословање у Новом Граду?“	3
2.3. „Које су по Вашем мишљењу позитивне околности за пословање у Новом Граду?“	4
2.4. „Приоритетне области којим општина Нови Град треба да се бави у наредном периоду“	4
2.5. „Приједлози и иницијативе за унапријеђење пословног окружења у општини Нови Град“	5
3. Задовољство услугама локалне самоуправе	5
3.1. „Да ли Вас је икада, из било ког разлога, контактирала Општинска управа током последње три године?“	5
3.2. „Да ли сте упознати са услугама које општина Нови Град нуди пословном сектору и на који се начин информисете о услугама општине Нови Град?“	6
3.3. „На који начин сте до сада комуницирали са Општинском управом?“	7
3.4. „Које врсте информација и/или услуга бисте жељели да добијате од Општинске управе?“	7
3.5. „Да ли користите интернет страницу Општине?“	8
3.6. „За које активности су Вам потребни подстицаји локалне управе и виших нивоа власти“	8
3.7. „Да ли сте се сусрели са административним препрекама на локалном нивоу? Уколико јесте, са којим?“	8
4. Доступност и квалитет комуналних услуга	9
4.1. „Како бисте се изјаснили о цијенама и квалитету комуналних услуга и инфраструктуре у општини Нови Град?“	9
5. Ставови привредних субјеката о потребној радној снази	11
5.1. „Структура запослених по стручној спреми“	11
5.2. „Да ли сте мијењали број запослених у посљедње три године?“	11
5.3. „Да ли планирате запослење нових радника у наредној години?“	11
5.4. „Који профили радне снаге су Вам потребни у наредном периоду и да ли сматрате да на територији општине Нови Град постоји квалификована радна снага која би задовољила ваше потребе?“	12
5.5. „Да ли сматрате да је образовни систем усклађен са потребама тржишта радне снаге?“	13
5.6. „На који начин би Вам општина Нови Град могла помоћи приликом запошљавања нових радника и проширења производних капацитета?“	13
5.7. „Иницијативе и приједлози у сврху рјешавања проблема обезбјеђивања потребне радне снаге“	14
6. Закључак	14

1. Увод

Током новембра и децембра 2021. године, Одсјек за управљање развојем у сарадњи са Одјељењем за привреду и пољопривреду је провело анкету о истраживању привредног сектора који послују на подручју општине Нови Град. Циљ истраживања је да се дође до сета квантитативних и квалитативних информација које обухватају ставове привредника и предузетника о условима пословања на локалном и републичком нивоу, задовољство услугама локалне самоуправе, доступност и квалитет комуналних услуга и потребе за радном снагом. На основу добијених резултата, општинска управа ће настојати унаприједити и побољшати сет услуга за које се утврди да су неадекватне или неповољно оцијењене од стране корисника тих услуга.

1.1. Сврха истраживања

Сврха анкете је била да се обезбиједи корисне и поуздане информације за локални економски развој, које се односе на ставове оних који инвестирају, отварају радна мјеста и запошљавају у општини Нови Град. Такође, сврха истраживања је да се установи ниво задовољства приватног сектора услугама општинске управе и остали елементи важни за пословно окружење. Највећи нагласак је управо на посвећивању пажње инвеститорима који већ послују на подручју општине Нови Град, као и у привлачењу нових инвеститора што би у коначници резултирало повећањем запошљавања локалног становништва.

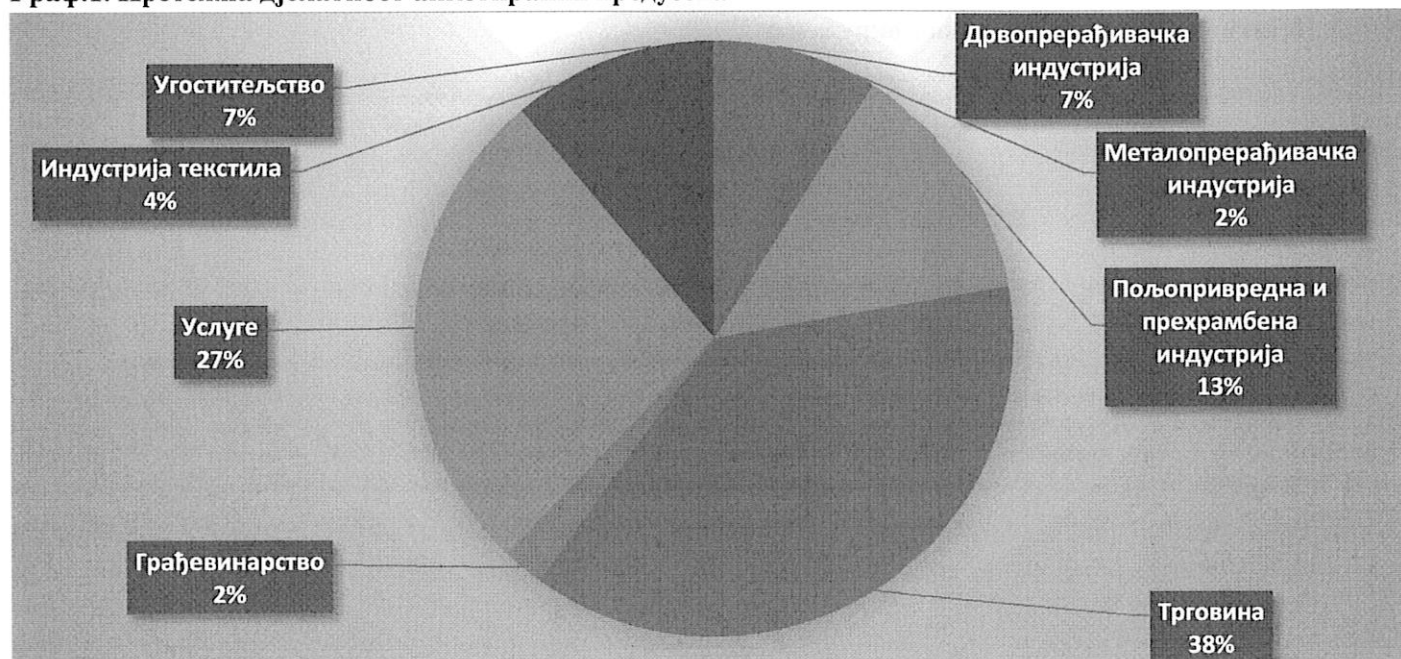
1.2. Методологија

У сврху овог истраживања припремљена је анкета коју су саставили представници Одсјека за управљање развојем. Анкета је дистрибуирана на два начина: електронским путем и приликом теренске посјете. Анкетом је обухваћено укупно 45 привредних субјеката. Добијени одговори су довољно релевантни за општи утисак о ставовима предузећа и предузетника о пословној клими на подручју општине Нови Град. Подаци из истраживања су представљени бројчано, процентуално и графички, у зависности од сложености питања, односно одговора испитаника.

1.3. Профил анкетираних привредних субјеката

Укупно је анкетирано 45 фирми, а структуру анкетираних фирми чине: предузетници 20 (44,4%), микро-предузећа 11 (24,4%), мала предузећа 11 (24,4%), предузећа средње величине 2 (4,4%) и велика предузећа 1 (2,2%). Највише анкетираних предузећа бави се трговином (17 или 37,8%). Заступљене су и остале дјелатности у мањим процентима и представљене су на графикону бр.1.

Граф.1. Претежна дјелатност анкетираних предузећа

2. Услови пословања на локалном нивоу

2.1. „Који су по Вама најважнији фактори пословног окружења?“

Када говоримо о најважнијим факторима пословног окружења, највећи број испитаника, њих 37 или 82,2%, наводи да су то **економски фактори** (стопе незапослености и запослености, цијене рада, инфлација, каматне стопе, ниво пореза и доприноса итд.), затим слиједе **демографски фактори пословног окружења**- 3 или 6,7% (полна и етничка структура становништва, понуда радне снаге, миграције), **друштвени фактори** -3 или 6,7% (стил живота, ставови, етика, менталитет), **технологија**- 1 или 2,2% (технолошка и организациона структура, ниво техничке опремељености), **конкуренција из земаља у окружењу**- 1 или 2,2%, док конкуренцију на глобалном нивоу нико од испитаника није навео као битан фактор пословног окружења.

Граф.2. Најважнији фактори пословног окружења

2.2. „Које су по Вашем мишљењу негативне околности за пословање у Новом Граду?“

Као главни проблем који негативно утиче на пословање привредних субјеката на подручју општине Нови Град, испитаници сматрају да је то **одлазак младе радне снаге**. Наводе да свакодневни одлазак радне снаге у земље ЕУ послодавци покушавају успорити тражећи од виших нивоа власти смањење доприноса на плате како би тај новац могли преусмјерити радницима и стимулисати их да остану у Републици Српској. Као негативне околности наводе: **немогућност запослења, ниске плате, сиву економију, административна ограничења, каматне стопе у банкама, нелојална конкуренција, висина комуналних услуга, велики број различитих парафискалних намета**(таксе, накнаде..), **високе општинске таксе, слаба куповна моћ, неразвијена инфраструктура и сл.**

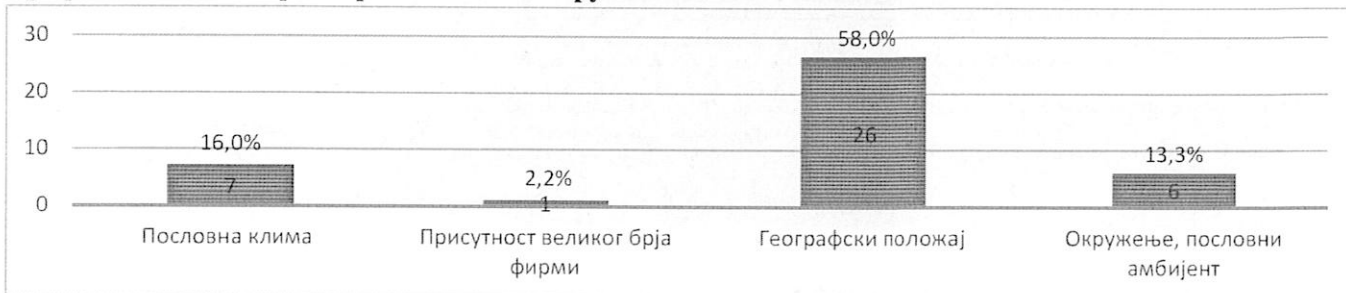
Граф.3. Негативни фактори пословног окружења

2.3. „Које су по Вашем мишљењу позитивне околности за пословање у Новом Граду?“

Када говоримо о позитивним околностима које утичу на пословање привредних субјеката, од укупно 45 испитаника њих 43 је дало одговор. Највећи број испитаника, њих 26 или 58%, сматра да је то *географски положај*, односно *близина граничног прелаза* са Републиком Хрватском и ЕУ. Одмах иза тога, 7 испитаника или 16% као позитивну околност наводе *пословну климу*, 6 или 13,3% сматра да је то *окружење или пословни амбијент*, док само 1 или 2,2 % сматра да *присутност великог броја фирми* позитивно утиче на пословање у Новом Граду. Из овога се може закључити да већина привредника која послују на подручју Општине као главну позитивну околност сматра близину ЕУ, односно саобраћајну повезаност са тржиштима и партнерима. Такође, привредници као неке од позитивних околности за пословање на подручју Општине наводе: шумска богатства, ријеку Уну, те прилив новчаних средстава из иностранства.

Граф.4. Позитивни фактори пословног окружења

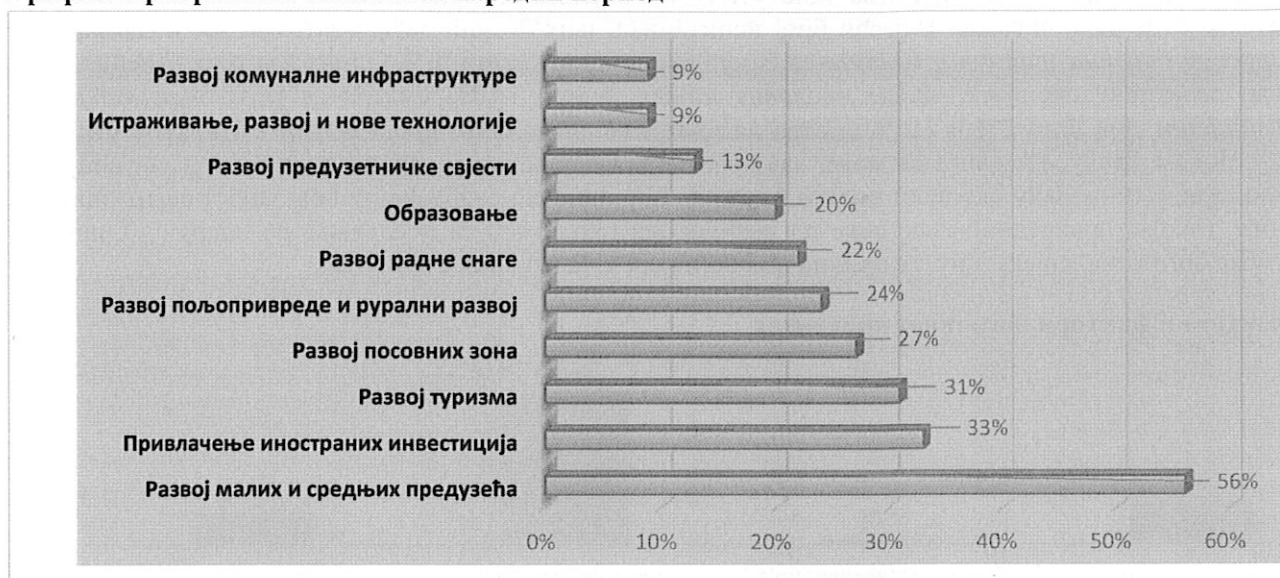
2.4. “Приоритетне области којим општина Нови Град треба да се бави у наредном периоду“

Посматрајући приоритетне области којим општина Нови Град треба да се бави у наредном периоду, анкетирани привредни субјекти исказали су *потребу пружања подршке за развој малих и средњих предузећа* (56%), *привлачење иностраних инвестиција* (33%) *развој туризма* (31%), *развој пословних зона* (27%), те *развоју пољопривреде и руралном развоју* (24%). Заступљене су и остале приоритетне области у мањим процентима, које су представљене графички и табеларно.

Табела 1. Приоритетне области за наредни период

Приоритетне области	Број	% учешће
Развој малих и средњих предузећа	25	56%
Привлачење иностраних инвестиција	15	33%
Развој туризма	14	31%
Развој пословних зона	12	27%
Развој пољопривреде и рурални развој	11	24%
Развој радне снаге	10	22%
Образовање	9	20%
Развој предузетничке свјести	6	13%
Истраживање, развој и нове технологије	4	9%
Развој комуналне инфраструктуре	4	9%

Граф. 5. Приоритетне области за наредни период

2.5. „Приједлози и иницијативе за унапријеђење пословног окружења у општини Нови Град“

Значајан број привредних субјеката који послују на подручју општине Нови Град навели су приједлоге и иницијативе за унапријеђење пословног окружења. Наведени приједлози су преузети у изворном облику предлагача и углавном су наведени сви приједлози.

- Смањење обавеза и такси,
- Подстицати производњу поготово ако је извозно оријентисана, самим тим би задржали постојећу радну снагу и подигли животни стандард запослених,
- Ослобађање од општинске комуналне таксе у вријеме COVID-19, а касније исту прилагодити или смањити,
- Представници општине чешће посјетити произвођаче готових производа, те помоћи у обезбјеђењу сировина за производњу,
- Улагати у развој пољопривреде туризма и инфраструктуре,
- Неопходно отварање граничног прелаза,
- Максимално искључити политику и окренути се економији, те стручне људе поставити на одговарајућа мјеста,
- Очувати парк природе „Уна“,
- Искоријенити корупцију и сиву економију,
- Повећање субвенција за предузетнике почетнике,
- Отварање безцаринске зоне,
- Отварање сточне пијаце,
- Унаприједити инфраструктуру,
- Развој нових технологија, развој малих и средњих предузећа.

3. Задовољство услугама локалне самоуправе

3.1. „ Да ли Вас је икада, из било ког разлога, контактирала Општинска управа током последње три године?“

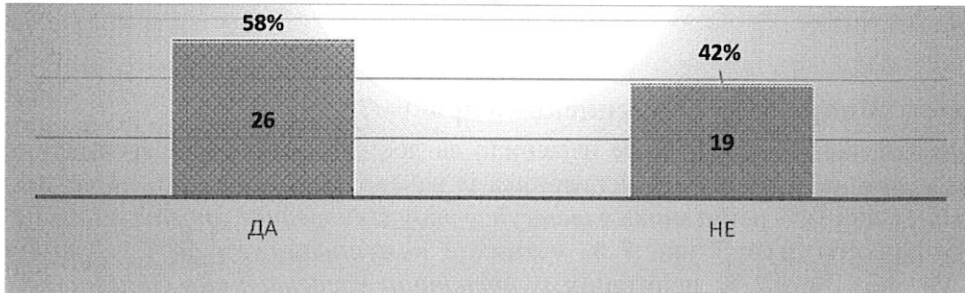
На питање, да ли Вас је у последње три године контактирала општинска управа, од укупног броја анкетираних предузећа (45) дати су сљедећи одговори:

- ДА је одговорило 26 или 58%,
- НЕ је одговорило 19 или 42%.

Предузећа чији је одговор био ДА, навела су сљедеће врсте сарадње:

- Унапријеђење пословања и ријешавање тренутних или дугорочних проблема у пословању,
- Сарадња у погледу помоћи општине у субвенционисању одређених линија,
- Због уплата комуналних такси и такса на истицање фирми, одржавање животне средине,
- Информације у вези јавних позива и подстицаја привреди,
- Учешће у раду Привредног савјета,
- Обиљежавање стајалишта за такси,
- Заједнички рад на промоцији локалне привреде (сајмови, семинари..),
- Учешће на заједничким пројектима или инвестицијама,
- Подршка Одсјека за управљање развојем и Одјељења за привреду и пољопривреду приликом попуњавања образаца за пријаве на јавне позиве.

Граф.6.Сарадња са Општинском управом

3.2. „Да ли сте упознати са услугама које општина Нови Град нуди пословном сектору и на који се начин информишете о услугама општине Нови Град?“

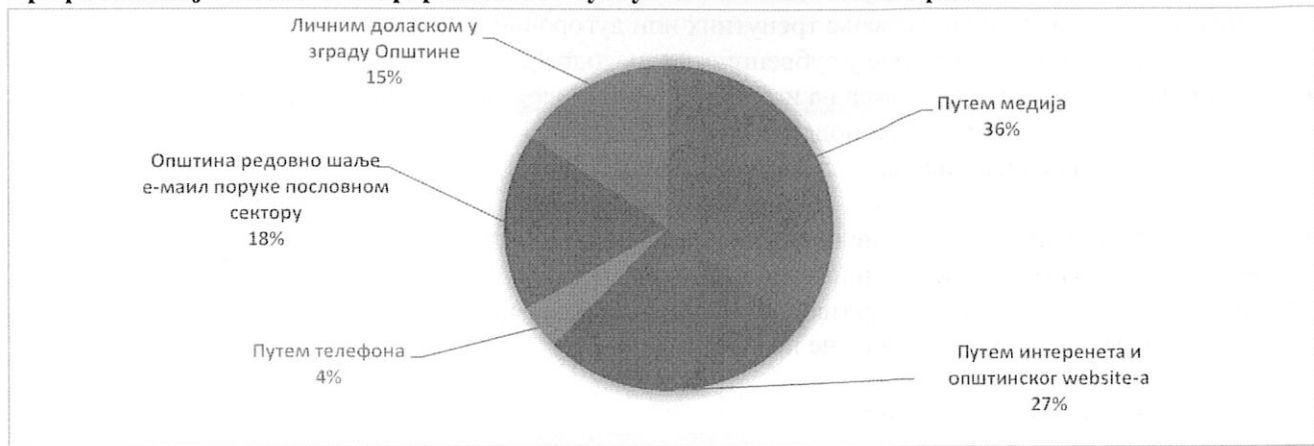
Приликом анкетања 11 или 24,4% привредних субјеката се изјаснило да је упознато са услугама које општина Нови Град нуди пословном сектору, 9 или 20% наводи да није упознато са услугама Општинске управе, док се 25 или 56% испитаника изјаснило „само површно“.

Граф.7. „Да ли сте упознати са услугама које општина Нови Град нуди пословном сектору?“

Од 45 анкетираних привредних субјеката, њих 16 или 35% је изјавило да се информишу о услугама које пружа Општинска управа пословном сектору путем медија, 12 или 27% се информишу путем интернета и општинског website-a, 8 или 18% наводи да Општинска управа редовно шаље e-mail пословном сектору, 7 или 16% личним доласком у зграду Општине, док њих 2 или 4% о услугама се информише путем телефона.

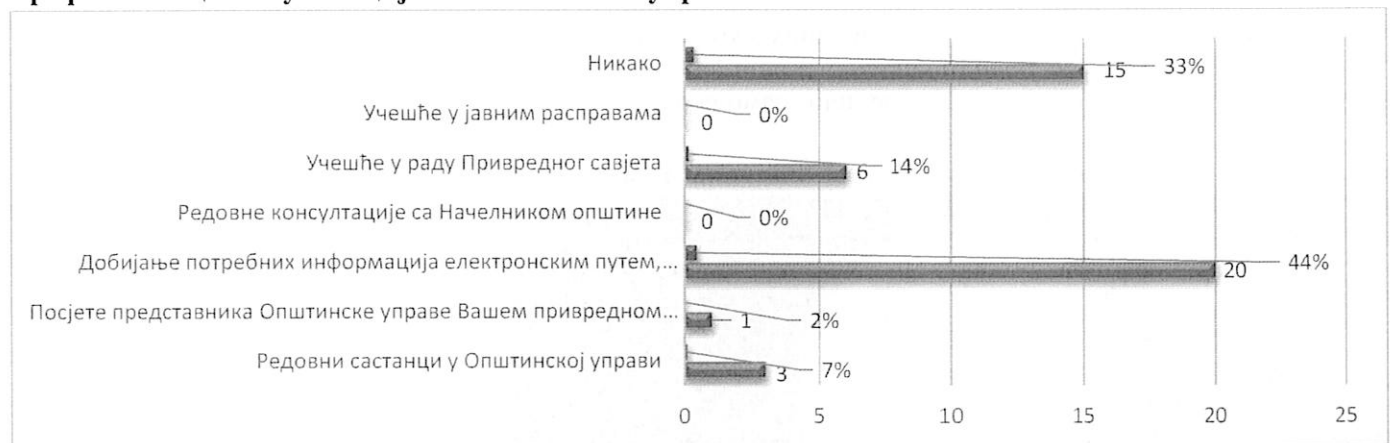
Граф.8. На који начин се информисете о услугама општине Нови Град

3.3. „На који начин сте до сада комуницирали са Општинском управом?“

Од 45 анкетираних привредних субјеката, њих 20 или 44% се изјаснило да добијају потребне информације *електронским путем, телефоном и факсом*, 15 или 33% испитаника је навело да до сада *нису „никако“* комуницирали са Општинском управом, 6 или 14% испитаника *учествује у раду Привредног савјета* општине Нови Град и Одејка за управљање развојем, њих 3 или 7 % остварује *комуникацију путем редовних састанака у Општинској управи*, док само 1 или 2 % испитаних су *посјетили представници Општинске управе*. Нико од испитаних привредних субјеката није учествовао у јавним расправама нити је остварио контакт са Начелником општине.

Граф.9. Облици комуникације са Општинском управом

3.4. „Које врсте информација и/или услуга бисте жељели да добијате од Општинске управе?“

Анкетирани представници привредних субјеката су навели да за раст и развој њихових привредних активности најкорисније следеће врсте информација:

- Информације о развојним пројектима и финансирање истих,
- Информације за унапријеђење пословања,
- Информације везане за трговину и туризам,
- Информације о пројектима, плановима, улагањима у привреду и инфраструктуру,
- Све врсте информација везане за тендере,
- Информације о законским промјенама,
- Информације везане како за локалне подстицаје тако и подстицаје виших нивоа власти,
- Подршка приликом припреме приједлога пројеката, бизнис планова,
- Подршка приликом проширења производње и пословања.

3.5. „Да ли користите интернет страницу Општине?“

На питање, да ли користите интернет страницу Општине анкетирани привредни субјекти су одговорили следеће:

- Да, често - 8 или 18%,
- Да, понекад - 30 или 67%,
- Не, никада - 7 или 15 %.

Највећи број испитаника је задовољан информацијама и подацима везаним за пословање, а који се могу наћи на website-у општине Нови Град (<https://www.opstina-novigrad.com/>).и (<http://investnovigrad.com>).

3.6. „За које активности су Вам потребни подстицаји локалне управе и виших нивоа власти“

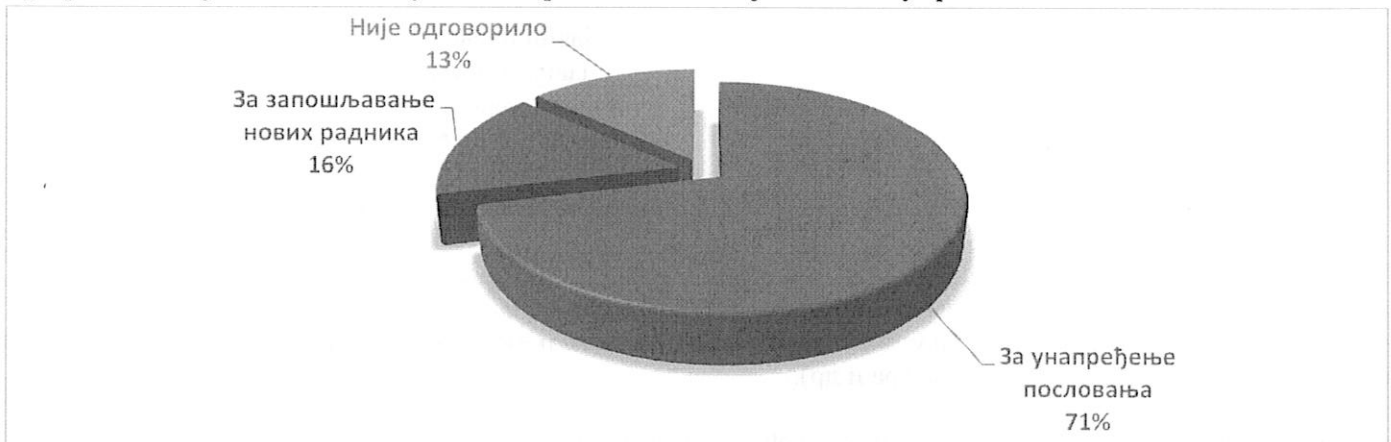
Од укупно 45 анкетираних привредних субјеката, њих 32 или 72% сматра да им је **најпотребнија финансијска помоћ за унапријеђење пословања**, за **запошљавање нових радника** изјаснило се њих 7 или 15%, док 6 или 13% привредних субјеката се није изјаснило по овом питању.

Када је ријеч о унапријеђењу пословања, **нова опрема и машине** су потребне већини анкетираних предузећа, док је преосталом дијелу привредника довољна постојећа опрема и машине за њихове пословне капацитете, а од опреме су најчешће потребне:

- CNC машине,
- Машине за обраду метала,
- Машине за утовар и истовар,
- Возила (радна и доставна),
- Хидрауличне машине,
- Машине за производњу хљеба.

Привредни субјекти имају потребе за додатним обукама, изјаснили су се у којим им је сегментима напотребнија обука: сајмови, усавршавање страног језика, интерни тренинзи, програмирање, семинари и сл.).

Граф.10. За које активности су Вам потребни подстицаји локалне управе и виших нивоа власти?

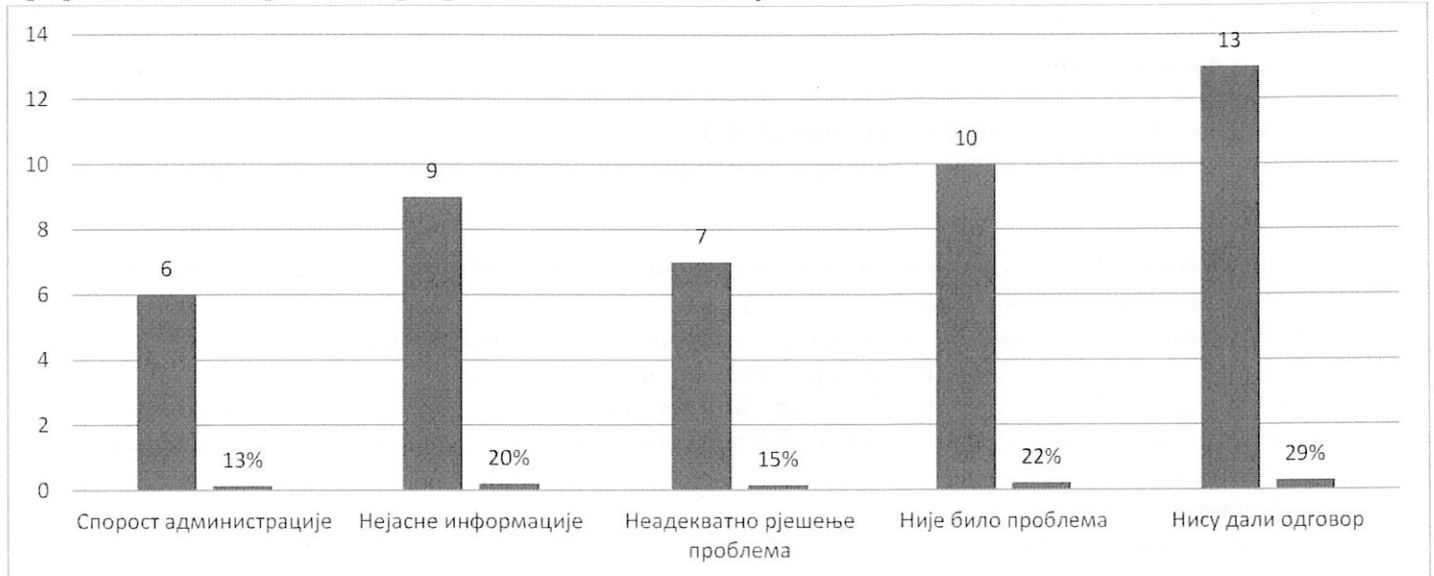
3.7. „Да ли сте се сусрели са административним препрекама на локалном нивоу? Уколико јесте, са којим?“

Када говоримо о административним препрекама на локалном нивоу, од укупно 45 анкетираних привредних субјеката њих 32 је дало одговор на ово питање. 6 или 13% привредних субјеката је навело да је „**спорост администрације**“ једна од препрека са којом се сусрећу на локалном нивоу, „**нејасне информације**“ сматра њих 9 или 20%, 7 или 15% наводи „**неадекватно рјешење проблема**“, док 13 или 29% се није изјаснило по овом питању. 10 или 22% привредних субјеката наводи **да нису имали проблема**, те да Општинска управа брзо и професионално рјешава предмете, односно да је степен комуникације са службеницима Општинске управе на задовољавајућем нивоу.

Према мишљењима анкетираних привредника, као највеће проблеме наводе: **недовољна ефикасност у пружању услуга, непоштовање рокова, превише папирологије, чести нестанци електричне енергије који**

негативно утичу на пословање, више разумјевања за проблематику, недовољња финансијска помоћ Општине својим пословним субјектима и сл.

Граф.11. Административне препреке на локалном нивоу

4. Доступност и квалитет комуналних услуга

4.1. „Како бисте се изјаснили о цијенама и квалитету комуналних услуга и инфраструктуре у општини Нови Град?“

У оквиру анкете, испитано је и задовољство субјеката о цијенама и квалитету јавних услуга и то кроз аспекте:

- водоснабдијевања,
- канализације,
- одвоз комуналног отпада,
- испоруку електричне енергије,
- телекомуникационих услуга,
- путну инфраструктуру,
- јавни превоз,
- јавну безбиједност,
- рад инспекцијских служби,
- јавну расвјету,
- издавање грађевинских дозвола,
- организовање јавног паркинга.

Резултати испитивања по питању задовољства привредног сектора цијенама комуналних услуга су показала да је **већина испитаника задовољна**, односно наводе да је цијена адекватна. Већина анкетираних привредника је исказало задовољство када су у питању (водоснабдијевање, канализација, одвоз комуналног отпада, испорука електричне енергије, путна инфраструктура и др).

Анкетирани привредни субјекти су навели и одређене разлоге незадовољства по питању цијена комуналних услуга, гдје су навели сљедеће примједбе:

- слабо одржавање канала поред категорисаних путева,
- висока цијена одвоза смећа,
- високе цијене прикључака воде,
- чести нестанци струје у зимском периоду,
- боље одржавање јавних паркинга зими.

Табела 2. Задовољство привредног сектора цијенама комуналних услуга

Услуге	Цијена је превисока	Цијена је адекватна	Цијена је ниска	Број	% Учешће
Водоснабдјевање	14	28	3	45	100%
Канализација	13	26	2	41	91%
Одвоз комуналног отпада	15	28	2	45	100%
Испорука електричне енергије	16	28	1	45	100%
Телекомуникационе услуге	17	27	1	45	100%
Путна инфраструктура	16	28	0	45	100%
Јавни превоз	15	25	1	41	91%
Јавна безбједност	12	29	1	42	93%
Рад инспекцијских служби	13	27	1	41	91%
Јавна расвјета	12	27	1	40	89%
Издавање грађевинских дозвола	13	27	1	41	91%
Организовање јавног паркинга	12	28	2	42	93%

Када је у питању задовољство привредног сектора квалитетом комуналних услуга, већина привредних субјеката наводи да је *задовољна квалитетом комуналних услуга*, те да је квалитет услуга веома значајан са аспекта привреде.

Како би се побољшала доступност и квалитет инфраструктуре и комуналних услуга на подручју општине Нови Град, привредни субјекти истичу сљедеће:

- Јавни и приватни сектор заједнички радити на стварању повољног пословног окружења,
- Редовно одржавање путне мреже, мостова и редовно шишање биљног растиња поред пута,
- Уважавати примједбе и приједлоге приватног сектора,
- Обезбједити више паркинг мјеста и смањити цијене нарочито у вријеме празника,
- Побољшање услуга када су у питању телекомуникације и испорука електричне енергије,
- Већа улагања у инфраструктурне пројекте
- Брже отклањање пријављених недостатака и кварова,
- Реконструкција канализационе мреже
- Иницирати чешће састанке у циљу размјене искустава, пракси и идеја.

Табела 3. Задовољство привредног сектора квалитетом комуналних услуга

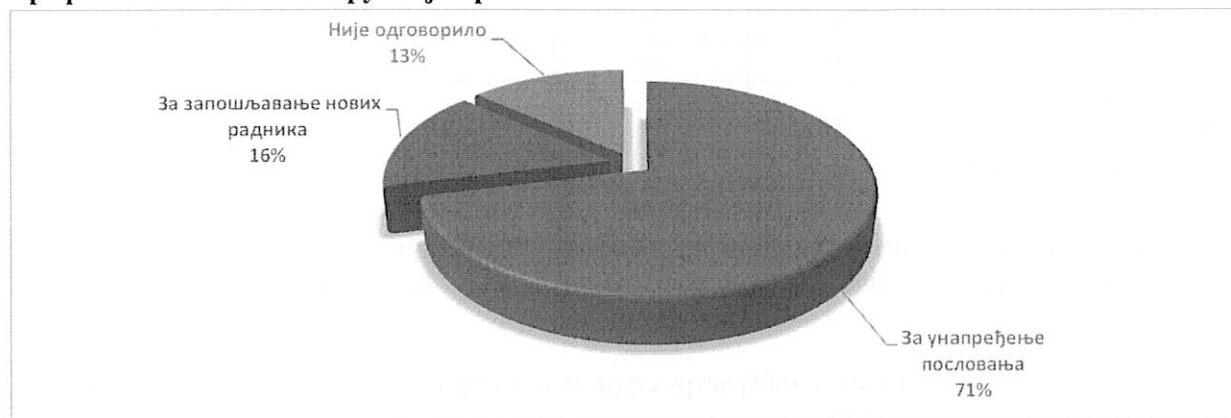
Услуге	нимало нисам задовољан	нисам задовољан	донекле сам задовољан	задовољан сам	веома сам задовољан	Број	% Учешће
Водоснабдјевање	2	8	11	17	6	44	98%
Канализација	3	7	12	16	3	41	91%
Одвоз комуналног отпада	3	8	14	15	5	45	100%
Испорука електричне енергије	2	15	13	11	4	45	100%
Телекомуникационе услуге	3	19	11	10	2	45	100%
Путна инфраструктура	3	11	15	12	3	44	98%
Јавни превоз	4	9	12	14	2	41	91%
Јавна безбједност	2	9	12	17	3	43	95%
Рад инспекцијских служби	2	8	12	18	5	45	100%
Јавна расвјета	3	9	17	12	4	45	100%
Издавање грађевинских дозвола	2	7	12	18	3	42	93%
Организовање јавног превоза	2	7	17	14	3	43	95%

5. Ставови привредних субјеката о потребној радној снази

5.1. „Структура запослених по стручној спреми“

На питање, да наведу структуру запослених по стручној спреми у предузећу, највећи број привредних субјеката је одговорио да запошљавају *претежно средњу стручну спрему* (39 или 87%), 5 или 11% наводе да њихово предузеће запошљава *претежно вишу и високу стручну спрему*, док 1 предузеће или 2% запошљава *нижу стручну спрему*.

Граф.12. Запослени по стручној спреми

5.2. „Да ли сте мијењали број запослених у посљедње три године?“

На анкетно питање „Да ли сте мијењали број запослених у посљедње три године“, привредници одговарају:

- Не, имам исти број запослених је одговорило 17 или 38%,
- Да, мањи број је одговорило 18 или 40%,
- Да, већи број је одговорило 10 или 22 %.

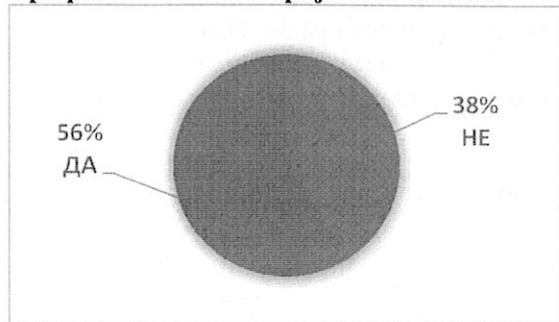
Граф.13. Да ли сте мијењали број запослених у посљедње три године?

5.3. „Да ли планирате запослење нових радника у наредној години?“

Резултати добијени на основу одговора привредног сектора по овом питању указују на препреке и посљедице са којима се сусрећу привредни субјекти. Више од половине анкетираних привредних субјеката, или 56 % (25), у 2022. години *не планира повећање броја запослених* радника, 17 анкетираних привредних субјеката, или 38%, *планира запослење нових радника*, док су 3 привредна субјекта или њих 6 одговорило да „зависи од посла“. Ипак, имајући у виду да се ови подаци разликују у веома малом броју, потребно је привредним субјектима пружити подршку са виших нивоа власти и обезбиједити одређене олакшице.

Граф.14.Повећање броја запослених

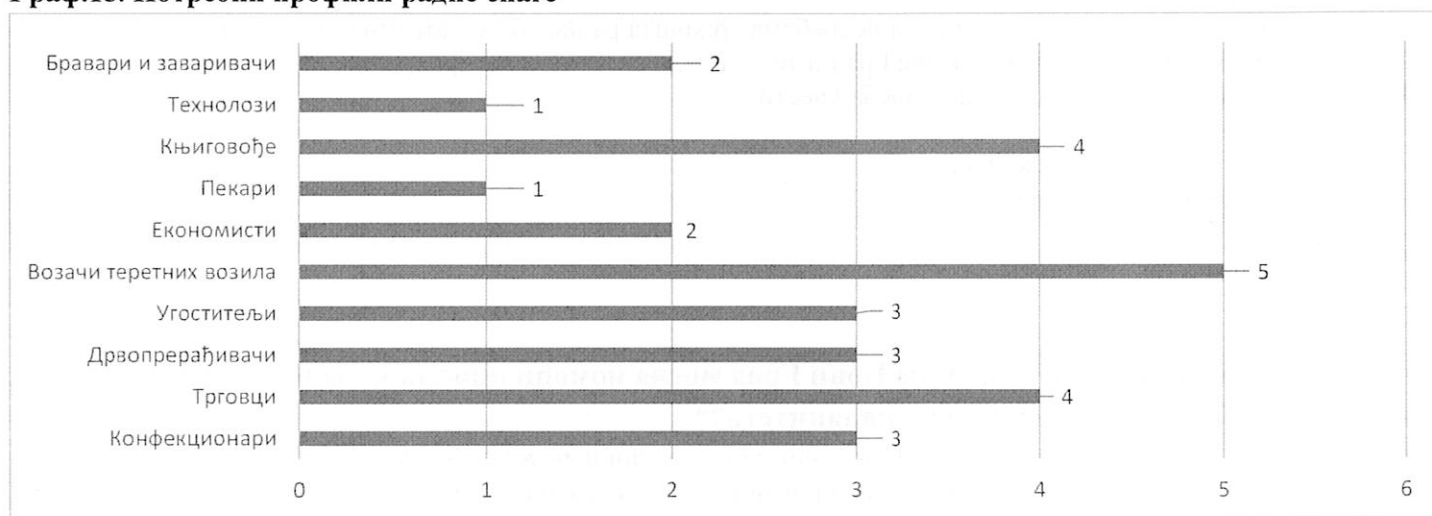
Предузећа која планирају ново запошљавање сматрају да је расположива радна снага довољно квалификована за њихове потребе и истичу да су им потребни подстицаји за запошљавање нових радника и додатне обуке запослених радника.

Предузећа која не планирају ново запошљавање наводе следеће разлоге: смањен или исти обим посла, губитак тржишта, пад продаје, нерепална конкуренција на тржишту, велики доприноси и порези, сива економија и сл.

5.4. „Који профили радне снаге су Вам потребни у наредном периоду и да ли сматрате да на територији општине Нови Град постоји квалификована радна снага која би задовољила ваше потребе?“

Предузећа која имају проблем са недостатком специфичних професија и квалификација које су битне за развој предузећа, исказали су потребу за адекватним профилима радника. (Графикон 15.)

Граф.15. Потребни профили радне снаге

Од укупно 45 анкетираних привредних субјеката, њих 28 или 62% сматра да на територији општине Нови Град *постоји квалификована радна снага*, док њих 17 или 38% сматра да на територији општине Нови Град *не постоји квалификована радна снага* која би задовољила њихове потребе.

Према мишљењу испитаника који сматрају да на територији општине Нови Град не постоји квалификована радна снага наводе факторе који утичу на недостатак радне снаге као што су:

- одлив постојеће радне снаге,
- недостатак флексибилне и квалификоване радне снаге,
- недостатак радног искуства,
- недостатак одговарајућих програма образовања и обука.

Као потенцијална рјешења проблема обезбјеђивања адекватне радне снаге анкетирани представници привредних субјеката су навели потребу за:

- активним привлачењем инвестиција,
- финансијска помоћ за start-up и микро предузећа из свих сектора
- повећање плате запослених како би се задржала постојећа радна снага,
- иницирати враћање струковних занимања у средњошколско образовање,
- увести што више практичне наставе у постојеће средње стручне школе,
- стипендирање ученика и стимулисање на уписивање тражених занимања,
- подстицаји за запошљавање и преквалификацију радника.

5.5. „Да ли сматрате да је образовни систем усклађен са потребама тржишта радне снаге?“

На питање, да ли сматрате да је образовни систем усклађен са потребама тржишта радне снаге, њих 21 или 47% сматра да је образовни систем „*дјелимично*“ *усклађен са потребама* тржишта радне снаге, док 22 или 49% привредна субјекта сматра да *није усклађен са потребама* тржишта рада, те 2 или 4% наводи да је *образовни систем усклађен са потребама* тржишта радне снаге.

Граф.16. Мишљење привредника о усклађености образовног система са потребама тржишта

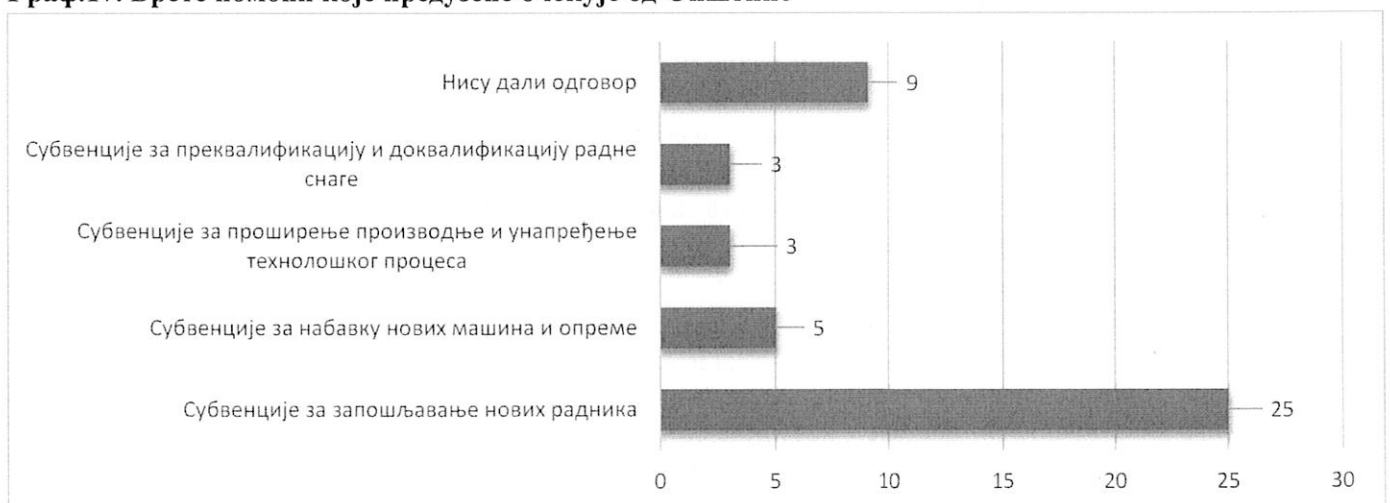
Како би се ускладио систем образовања са потребама тржишта радне снаге потребно је увести нове образовне профиле у средње школе у општини Нови Град и то у складу са потребама привредних субјеката. Већина привредних субјеката сматра да треба увести:

- Текстилни смјер-конфекционар,
- Дрвопрерађивачки смјер,
- Бравари,
- Заваривачи.

5.6. „На који начин би Вам општина Нови Град могла помоћи приликом запошљавања нових радника и проширења производних капацитета?“

Укупно 25 или 56% привредних субјеката наводи да су им *потребене субвенције за запошљавање* радника како би проширили асортиман, те увели нове производе и услуге у производњу. Њих 5 или 11% истиче да су им потребене *субвенције за набавку нових машине*, јер планирају изградњу новог производног простора и реновирање постојећег. 3 или 6% привредних субјеката је исказало потребу за субвенцијама за *унапријеђење технолошког процеса* како би могли унаприједити производни процес и увести нове технологије, те исти број 3 или 6% привредних субјеката као вид помоћи наводи *субвенцију за преквалификацију и доквалификацију* радне снаге(обуке и сл.).

Граф.17. Врсте помоћи које предузеће очекује од Општине

5.7. „Иницијативе и приједлози у сврху рјешавања проблема обезбјеђивања потребне радне снаге“

Како би се отклонили проблеми у сврху рјешавања проблема обезбјеђивања потребне радне снаге, анкетирани привредни субјекти наводе: Наведени приједлози су преузети у изворном облику предлагача и углавном су наведени сви приједлози.

- преквалификација људи са бироа и обука радника,
- зауставити одлазак младих људи из града и земље, јер смо тренутно град старца,
- смањење пореза на плате, стварање повољне пословне климе за домаће привредне субјекте,
- смањити фискалне и парафискалне намете привредницима,
- омогућити младима да лакше дођу до запослења,
- мијењати структуру образовног профила и образовати кадрове потребне локланом тржишту,
- обезбијеђење бољих економских и друштвених околности за останак постојеће радне снаге,
- школовање, стипендирањ ,стамбена збрињавања,
- веће плате и престанак рада на црно,
- отварање фабрика и нових радних мјеста,
- новчани подстицаји за запошљавање радника,
- неопходно је појачати мјере демографске политике и мотивисати рађање.

Наведени приједлози су преузети у изворном облику предлагача и углавном су наведени сви приједлози.

6. Закључак

Спроведено истраживање имало је за циљ да установи ниво задовољства привредног сектора радом Општинске управе, задовољство доступншћу и цијенама комуналних услуга, те одређене потребе привредног сектора за радном снагом и мјерама подршке. Привредни субјекти су кроз анкету изнијели своје приједлоге и иницијативе како би се унаприједило пословање на подручју општине Нови Град.

На основу анализе података добијених анкетањем 45 привредних субјеката која послују на подручју општине Нови Град, анкетирани субјекти истичу, да за побољшање пословног амбијента на локалном нивоу треба:

- Побољшати комуникацију између администрације и привредних субјеката,
- Активније привлачити стране инвеститоре ради задржавања младе радне снаге,
- Смањити порезе и доприносе на плате,
- Организовати већи број едукација и квалитетније информисање,
- Смањити таксе и накнаде, те остале пореске намете,
- Већа укљученост Општине у усклађивању школовања кадрова са потребама локалног тржишта,
- Омогућити бесплатну преквалификацију и доквалификацију постојећих кадрова,
- Предузети активније мјере на сузбијању сиве економије,
- Улагати и обезбиједити подстицаје за развој малих и средњих предузећа,
- Развијати сектор туризма и пољопривреде.

Када је ријеч о **условима пословања на локалном нивоу**, анкетирани привредници као најважнији фактор пословног окружења наводе економске факторе у које се убрајају стопа запослености, цијена рада, инфлација, ниво пореза и доприноса, а као негативне факторе истичу одлазак младе радне снаге и велики број различитих парафискалних намета (таксе, накнаде и сл.). Више од половине анкетираних привредника сматра да је географски положај позитивна околност за пословање у Новом Граду, те наводе приоритетне области којим би се општина Нови Град требала бавити у наредном периоду а то су: привлачење иностраних инвестиција, развој малих и средњих предузећа, развој туризма и развој пословних зона.

Највећи број привредних субјеката је предложио активности за унапријеђење пословног окружења, као што су: отварање граничног прелаза за теретни саобраћај, отварање сточне пијаце, веће улагање у инфраструктуру,

туризам, пољопривреду и запошљавање у области привреде, смањење парафискалних намета, субвенције за предузетнике почетнике и сл.

Што се тиче **услуга локалне самоуправе** које општина Нови Град пружа привредном сектору, видљиво је да су привредници „*само површно*“ упознати са услугама, те да у будућем периоду треба јачати сарадњу Општинске управе и локалних привредника. Такође, из анализе је видљиво да се привредници о услугама које општина Нови Град нуди привредном сектору информишу путем медија и путем e-maila и општинског website-a. Када су у питању облици комуникације са Општинском управом, највише привредника је остварило комуникацију путем добијања потребних информација електронским путем и телефоном, док одређен број привредника наводи да није „никако“ остварило комуникацију са општинском управом. Из наведеног произилази, да је потребно утврдити разлоге за недостатак комуникације. Анкетирани привредници наводе да им је највише потребна подршка локалне самоуправе и виших нивоа власти за подстицаје за унапријеђење пословања како би набавили машине и унаприједили процес производње.

Цијену комуналних услуга привредници сматрају адекватном, односно прихватљивом. Привредници су исказали незадовољство када је у питању цијена испоруке електричне енергије, телекомуникационих услуга и јавног превоза. **Квалитет комуналних услуга** је оцијењен оцјеном 4 (задовољан сам), међутим из анализе је видљиво да постоји могућност за побољшање квалитета. Према мишљењу анкетираних привредника најзадовољнији су водоснабдијевањем, одводњом отпадних вода, радом инспекцијских служби и брзином издавања грађевинских дозвола. Како би се побољшала доступност и квалитет инфраструктуре и комуналних услуга потребно је побољшати инфраструктуру, побољшати квалитет електромреже, побољшати телекомуникационе услуге и сл.

Највећи број привредних субјеката запошљава претежно средњу стручну спрему и наводе да су мијењала број радника у последње три године, те више од половине привредних субјеката нису исказала потребу за запошљавањем нових радника, јер због тренутне ситуације проузроковане вирусом COVID-19 нису у могућности да запосле нове раднике како финансијски тако и због великих намета. Према процјенама испитаних привредника најтраженија занимања су: конфекционари, дрвопрерађивачи, књиговође, трговци и возачи теретних возила. Недостатак квалификоване радне снаге, односно несклад између потреба привреде и кадрова који завршавају школе би ријешили усклађивањем образовног система са потребама тржишта рада.

Анализа резултата анкете ће бити представљена члановима Привредног савјета општине Нови Град као тачка дневног реда, на сједници која ће бити одржана почетком 2022. године.

Анализом истраживања о ставовима привредног сектора о условима пословања, задовољству услугама локалне самоуправе, доступности и квалитету комуналних услуга и потреба за радном снагом, могу се навести сљедеће мјере које је неопходно да Општинска управа Општине Нови Град реализује у циљу унапријеђења пословног амбијента општине:

Пословање на локалном нивоу:

- Побољшати услове рада малих предузетника на подручју Општине, те ефикасније и брже рјешавање њихових захтјева,
- Јачање комуникације између привредника и Општинске управе,
- Интензивније информисање привредних субјеката о плановима, активностима и услугама Општинске управе,
- Заједнички радити на стварању повољног пословног окружења за пословање привредника,
- Унаприједити подстицајне мјере општине Нови Град које ће резултирати запошљавањем нових радника и повећањем производње,
- Размотрити могућност смањења/укидања одређених парафискалних намета за привреднике,
- Наставити активности код прекатегоризације граничног прелаза,
- Интензивирати активности у циљу привлачења инвеститора,

Задовољство услугама локалне самоуправе

- Наставити са пружањем финансијске подршке привредницима за унапређење пословања и отварање нових радних мјеста,
- Радити на побољшању ефикасности рада локалне управе,
- Организовати едукације привредника и пољопривредника према исказаним потребама,
- Ажурирати базе података о активним привредницима, предузетницима и инвестиционим локацијама на подручју Општине,
- Обезбиједити квалитетније садржаје у области културе и спорта,
- Иницирати састанке/комуникацију општинске управе са привредницима који су се током анкетирања изјаснили да нису остварили никакав контакт са општинском управом,
- Наставити пружати информације о свим доступним програмима суфинансирања запошљавања и унапријеђења пословања, као и техничку помоћ код припрема апликација за програме подстицаја или суфинансирања виших нивоа власти или међународних донатора.

Квалитет јавних услуга

- Брже и ефикасније отклањање пријављених кварова на електро мрежи како би се омогућио несметан рад производње,
- Побољшати доступност и квалитет јавних услуга у активним сеоским подручјима,
- Обезбиједити већа финансијска средства у буџету Општине за одржавање локалне путне мреже,
- Радити на побољшању инфраструктуре у Индустријској зони,
- Смањење броја дивљих депонија на подручју Општине.

Радна снага

- Побољшање пословног амбијента који ће омогућити задржавање радне снаге,
- Осавременавање наставног процеса, улагање у премудрост и наставна средства у средњим школама,
- Обезбијеђење средстава за подстицаје за запошљавање и преквалификацију радника,
- Улагати напоре у прилагођавање наставних планова и програма са захтјевима привреде за квалификованом радном снагом,
- Дефинисати подстицајне мјере за привредне субјекте који учествују у дуалном образовању,
- Размотрити могућност опремања кабинета практичне наставе средњих стручних школа,
- Привлачити иностране инвеститоре што би довело до раста привреде на подручју Општине и до квалитетнијег запошљавања у приватном сектору.

Припремио:

Одсјек за управљање развојем

НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ

Мирослав Дрљача, дипл.инж.шум

